

5. БЕЛЯКОВ, Александр Владимирович. ЦИФРОВОЕ АПНОЭ. ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАБОТУ СИСТЕМЫ ДЫХАНИЯ. In: Современная наука: эксперимент и научная дискуссия. 2022. р. 24-29.

6. БУЗУНОВ, Р. В.; ЛЕГЕЙДА, И. В. Храп и синдром обструктивного апноэ сна. Москва, РФ, 2010.

УДК 78.06:616

Педагогічні науки

СУСПІЛЬНО-ВИХОВНИЙ ВПЛИВ МУЗИКИ: ВІД ДОСВІДУ ІСТОРІЇ ДО СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА АНІМАЦІЙНИХ РОЛЕЙ

Кашаюк В. М.,

<https://orcid.org/0000-0003-4396-8946>

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри музичного мистецтва

Волинського національного університету

імені Лесі Українки,

м. Луцьк, Україна

У доповіді розглядається феномен музичного мистецтва як на потужного засобу впливу на особистість та суспільство у цілому. Крізь призму суспільно-виховної ролі музики, задекларованої в античних світоглядних уявленнях, розглядаються її можливості до формування певних установок у сучасну добу.

Ключові слова: *суспільно-виховний вплив музики, політично-інформаційна роль музики, анімаційна роль музики.*

The musical art phenomenon as a powerful means of influencing the individual and society as a whole is analyzed in the report. The possibilities of music for the formation of certain attitudes in the modern age through the prism of the social and educational role of music, declared in ancient worldviews, are considered.

Key words: *socially educated music's influence, political and informative music's roles, animation music's role.*

Сучасна ситуація у світі змушує вкотре замислитися над питаннями духовного розвитку суспільства як запоруки його

безпеки та подальших перспектив. Одним із потужних засобів впливу на індивідуальну та колективну свідомість, що, у результаті, «працює» на вказаний розвиток (або ж, навпаки?), є музичне мистецтво, що здавна носила важливу педагогічну та психокоригуючу (превентивну і куративну) функції. Це було доведено провідними давніми мислителями у теоріях етосу та катарсису, у тогочасній практиці виховання, а також підтверджено чисельними послідовниками. Етос, як психічний уклад, пов'язаний з певною культурою та моральністю, катарсис – із звільненням від тягара негативних емоцій і переживань задля здорового, цілісного та позитивного світосприйняття, притаманних індивіду та всьому суспільству, що творить державу – адже, на думку Арістотеля, «...будь-яке об'єднання утворюється для певного щастя... вочевидь усі об'єднання прямують... до певного щастя. До найбільшого і найвищого з-поміж усіх благ, власне, прямує те об'єднання, що є найголовнішим і охоплює решту об'єднань. Саме воно називається державою...» [1, с. 15].

Наведене вище твердження античного вченого, окрім ключової характеристики феномену держави, дає нам привід для ще декількох важливих зауваг.

Перше – якщо в «ідеальній державі» серед головних чинників виховання є «музика – для душі» (Платон) [4], то і духовні цінності цього суспільства, а відтак – і найвище «з-поміж усіх благ», щастя, – відповідно, безпосередньо залежать від музичного продукту, який суспільство споживає. Це, зокрема, пояснює, чому імперські ідеологи ХХ століття з такою ретельністю цензурували творчість українських композиторів та діяльність провідних музикантів, а ряд із них або фізично знищили, як Миколу Леонтовича, Гната Хоткевича чи Василя Верховинця, або ж намагалися зламати під час репресій, як Василя Барвінського чи Дмитра Котка. Винищували національну культуру, а замість неї для виховання дітей у радянській державі-імперії пропонували систему «трьох китів» Дмитра Кабалевського, орієнтовану на виховання слухняного «гвинтика» системи, де жанрам національного походження, таким, наприклад, українська дума, не віднайшлося місця. Вже у 2022

році знищення та репресії стосовно мистців саме за національно-ідеологічну позицію і на тимчасово окупованих територіях України повторилися, сумним прикладом чого стали загибель головного диригента Херсонського музично-драматичного театру ім. Миколи Куліша Юрія Керпатенка [2] та переслідування інших діячів мистецтва. Отож, друга заувага стосується відгуку цієї імперської позиції щодо мистецтва та його носіїв у сьогоденні.

І нарешті, задекларуємо ще одну проблему, яку вирізимо в якості третьої зауваги – якість музичного продукту, який пропонується мас-медіа, і який, власне, виховує дітей і суспільство у цілому. Мова про високий ступінь агресивності та низьку художню цінність суттєвого прошарку розважального музичного продукту, розрахованого на широкого споживача, що пропонується анімаційною сферою. Зокрема, за твердженням Б. Бриліна, котрий спирається на дані Г. Шетелінга [6] та інших вчених, а також власні дослідження, під впливом хеві-треш-металу у школярів зафіксовано зниження рівні уваги та пам'яті, негативну індукцію та гальмування мислення [3], ряд дослідників та педагогів-практиків висувують проблему розвитку «кліпової» свідомості у школярів [5], у розвитку якої суттєву роль відіграє і розважальний музичний продукт анімаційної сфери.

Проаналізувавши історію та осмисливши події сучасності, приходимо до висновку, що активне просування мас-медіа саме такого продукту має великою мірою свідомий характер, адже виховує реципієнта зі зниженим рівнем критичного мислення, «зручного» і потрібного для певних маніпуляцій у політичному та соціальному житті суспільства.

Усі наведені вище міркування є підтвердженням того, наскільки важливим є активне впровадження якісної, національно-спрямованої музики у різні сфери життєдіяльності суспільства – і високого академічного мистецтва, і широких аніматорських практик. Українське суспільство у 2022 році, сповнене трагічного і пасіонарного досвіду, здійснило суттєвий позитивний крок у напрямку створення та популяризації такого контенту, проте, увага до політично-інформаційної та анімаційної ролей музики

лишається одним із актуальних питань соціальної та психолого-педагогічної сфер у державі, адже вони є серед чинників творення її безпеки у майбутньому.

Література:

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. Київ : Основи, 2000. 239 с. URL: <http://litopys.org.ua/aristotle/arist02.htm> (03.11.2022).

2. Барсукова О. The Economist присвятили некролог вбитому диригенту з Херсона Юрію Керпатенку. Українська правда. 22 жовтня 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/10/22/25-0963/> (04.11.2022).

3. Брылин Б. Экспериментальное исследование влияния молодежной популярной музыки на психофизиологию слушателя. Педагогічні та рекреаційні технології в сучасній індустрії дозвілля: доповідь міжн. наук.-практ. конференції. Київський нац. ун-т культури і мистецтв, 4–6 червня 2004 року. URL: www.knu-kim.edu.ua/conferences_2004_proceedings_brylin.htm (02.11.2022).

4. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. Київ : Основи, 2000. 355 с.

5. Савченко Р. Кліпове мислення та школа: суміщаючи несумісне. Середня освіта. 15.09.2017. URL: <https://osvita.ua/school/57359> (04.11.2022).

6. Scheteling H. Psychohygienische Problem des Schulkindes. Sozialpadiatrie. 1994. Bd6. № 1. S. 41–45.